

**PITKÄAIKAISTYÖTTÖMIEN
TERVEYDENHUOLLON
KEHITTÄMISHANKE
2007-2009**

**Hämeenkyrön kunta
Perusturvapalvelut**



Hankkeen taustaa

Työttömien terveystalveluiden ajankohtaisuus Hämeenkyrössä

- n Hämeenkyrössä oli pitkäaikaistyöttömiä 30.4.2007 kaikkiaan 85 (27 % työttömistä, joita yhteensä 315). 30.4.2010 PAT 91, 17,6% / 517
- n Työttömyysaste 30.4.2007 oli 6,8 % (30.4.2010 10,8 %)
- n Diagnosoitu vajaakuntoisuus 60 työttömällä (19 % työttömistä). Tilanne 4/2009 81 henk., 4/2010 99 henk. (19,1 %).
- n Monilla muillakin työttömällä vakavia terveydellisiä rajoitteita, kuten mielenterveys- ja päihdeongelma, tuki- ja liikuntaelinsairauksia ja vaivoja
- n Ongelmat muodostuivat selkeästi työllistymisen ja jopa kuntouttavaan työtoimintaan osallistumisen esteeksi aiheuttaen syrjäytymistä elämän eri osa-alueilla



Työttömien terveystalvelujen ajankohtaisuus Hämeenkyrössä

- n **Terveydentilaan ja toimintakykyyn liittyvien tutkimusten puuttuminen työttömille suunnatuista aktivointi- ja kuntoutustalveluista.**
- n **Työttömissä suuri määrä ikääntyviä työttömiä. Yli 50-v. työttömiä oli ajalta elokuu-07->kesäkuu -08 keskimäärin 51 % kaikista työttömistä. Työttömien kokonaismäärän k.a. 342. 30.4.2010 tilanne: 190 yli 50-v (37 %/517)**
- n **Ikääntyvillä työttömillä ja pitkäaikaistyöttömillä lisääntyvässä määrin fyysisiä terveydellisiä rajoitteita, mielenterveys- ja päihdeongelmia ==> lisää syrjäytymistä, työllistymisedellytykset huononevat jatkuvasti**
- n **Terveystalvelujen käyttäjinä työttömät/pitkäaikaistyöttömät ovat väliinputoajaryhmä => talvelujen tarve on ilmeinen**



Toteuttajat

- n **Hämeenkyrössä sosiaalipalvelukeskus hallinnoi hanketta ja työtoiminnan yksikkö Monityö vastasi kehittämishankkeen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta.**
- n **Keskeiset yhteistyökumppanit toteutuksessa Keski-Pirkanmaan työ- ja elinkeinotoimisto/Hämeenkyrö, Hämeenkyrön terveyskeskus/työterveyshuolto ja Ikäinstituutti.**
- n **Muu yhteistyöverkosto: sosiaalityöntekijät, päihdetyöntekijä, kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmä, mielenterveystoimisto, kela, seurakunta.**



Kehittämishankkeen tavoitteet Hämeenkyrössä

- n **Löytää sopiva toimintamalli, joka monipuolistaa ja täydentää sekä kunnan että yhteistyökumppaneiden tarjoamia nykyisiä pitkäaikaistyöttömien kuntoutus- ja aktivointipalveluita**
- n **Selvittää, miten vuoden mittainen interventio-ohjelma vaikuttaa pitkäaikaistyöttömien toimintakykyyn ja terveyteen (Ikäinstituutin tutkimus)**
- n **Saada tutkimuksen avulla monipuolista tietoa noin 150 työttömän terveydentilasta ja toimintakyvystä**
- n **Parantaa pitkäaikaistyöttömien toiminta- ja työkykyä**
- n **Lisätä vaikeassa asemassa olevan kansalaisryhmän tasa-arvoisuutta terveystalvelujen käyttäjinä, terveyserojen tasaaminen**



Hankkeen toimintamalli (kts. kaavio)

- n **Osallistujien valinta**
 - pääasiassa te-toimiston kautta, osa ohjautui sosiaalitoimen ja työtoiminnan yksikön kautta tai omatoimisesti
- n **Alkukartoitus/alkuhaastattelu, tavoitteiden asettaminen**
- n **Toimintakykymittaus (alkumittaus)**
- n **Terveydentilan kartoitus ja toimintakyvyn arviointi, mahdolliset jatkotutkimukset**
- n **Jatkotoimenpiteet: kuntouttava työtoiminta, erilaiset ryhmät, työkokeilu, työelämävalmennus, työllistyminen, eläkeselvittely jne.**
- n **Toimintakykymittaus (loppumittaus) ja loppuarviointi**
- n **Loppuraportti ja toimintamallin vakiinnuttaminen**



Hankkeen toteuttaminen

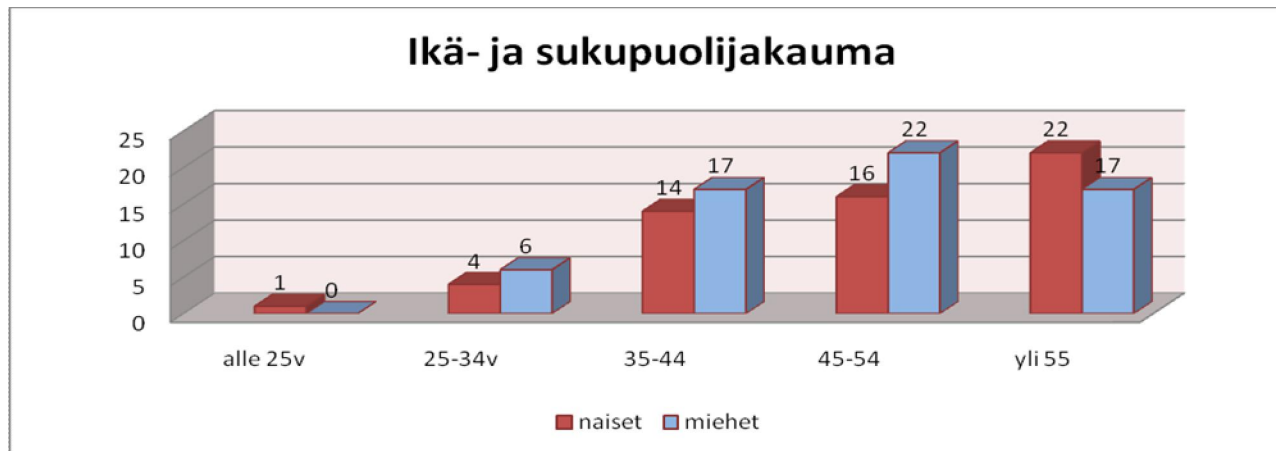
Keskitettyä asiakastyötä

- n **Hankkeessa oli mukana kaikkiaan 119 työtöntä henkilöä.**
- n **Alkuhaastattelut suoritettiin pääasiassa TE-toimistolla, joitakin työtoiminnan yksikössä (asiakas, työvoimaneuvoja, palveluohjaaja Monityöltä).**
- n **Kaikki ajanvaraukset terveystarkastuksiin ja toimintakykymittauksiin tehtiin keskitetysti Monityöllä (projektityöntekijä).**
- n **Toimintakykymittaukset suoritti projektityöntekijä ja toinen palkattu henkilö (alkumittaukset). Loppumittaukset työterveyshoitaja ja projektityöntekijä. Ikäinstituutti koulutti ko. henkilöt.**
- n **Aktivointitoimenpiteiden suunnittelua ja niihin ohjaamista tehtiin yhteistyössä TE-toimiston ja Monityön kesken.**
- n **Loppuarvioinnit suoritti työterveyshoitaja yhdessä palveluohjaajan ja asiakkaan kanssa.**

Otteita tuloksista

Terveystarkastuksiin ja toimintakykymittauksiin osallistuminen

n	Alkuhaastattelussa	115+4 myöhemmin
n	Toimintakykymittaukset (alkumittaus)	109
n	Työterveyshoitajan tarkastus + lab.tutk.	97
n	Lääkärintarkastus (ajanvaraus tarp.muk.)	45
n	Toimintakykymittaus (loppumittaus)	76
n	Loppuarviointikeskustelu	78



Työttömien oma arvio terveydentilasta sekä terveydentilasta työelämän kannalta vuosina 2007 ja 2008 (%)

(kohdejoukko alku- ja loppumittauksiin osallistuneet)

Oma arvio terveydentilasta (n=71)

	2007	2008
Erittäin hyvä	6	7
Hyvä	34	32
Keskinkertainen	42	44
Huono	18	11
Erittäin huono	<u>0</u>	<u>6</u>
Yhteensä	100	100

**Perussairauksia oli v. 2007
62 %:lla ja v. 2008 67 %:lla
kohdejoukosta. Säännöllinen
lääkitys oli v. 2007
54 %:lla ja v. 2008 57 %:lla.**

Oma arvio terv.tilasta työelämän kannalta

(n=76)	2007	2008
Hyvä	16	30
Keskinkertainen	52	41
Huono	32	28
Ei vastannut	<u>0</u>	<u>1</u>
Yhteensä	100	100

**V. 2008 30 % piti terv.tilaansa työelämän
kannalta hyvänä, kun vastaava luku
hankkeen alkaessa oli vain 16 %.**



Työkykyindeksin jakaumat (%) miehillä ja naisilla (kaikille ei tehty kyselyä)

<u>Työkykyindeksi</u>	<u>Miehet (n=37)</u>	<u>Naiset (n=36)</u>
Huono (7-27)	19	22
Kohtalainen (28-36)	43	47
Hyvä (37-43)	27	20
Erinomainen (44-49)	11	11
Yhteensä	100	100

Keskiarvo 33 sekä miehillä että naisilla oli selvästi alle 50-54 -vuotiaiden koko maan keskiarvon (miehillä 39 ja naisilla 38/Ilmarinen 2008).

Työkykyä mittaava työkykyindeksi on 30-vuotiailla 42, 45-v:lla 40 ja 60-vuotiailla hieman yli 35 (verrattu Terveys 2000 –tutkimuksen tuloksiin).

Muita tuloksia terveystarkastuksista ja toimintakykymittauksista

	%
n Tule-sairaudet/-vaivat	63 (n=116)
n Mielenterveysongelmat (masennus, paniikkihäiriöt)	35
n Päihdeongelma	37
n RR-tauti/kohonnut verenpaine	32
n Astma/allergiat	23
n Diabetes	14 (n= 97)
n Gluk koholla	20 ”
n Ylipainoisia; miehet 31 %, naiset 37 % (BMI =26-30) (n=54/54)	
n Lihavia; miehet 31 %, naiset 42 % (BMI= 31 tai enemmän)	

Tupakointi: säännöllisesti miehistä 54 % ja naisista 51 %.

Päivittäistä liikuntaa harrasti 27 % miehistä ja 36 % naisista.

Noin 25 % miehistä ja naisista ei harrasta liikuntaa lainkaan.

Työ- ja toimintakykyä tukeviin toimenpiteisiin osallistuneiden lukumäärät

<u>Toimenpide</u>	<u>Henkilöä</u>
n Kuntouttava työtoiminta	39
n Työllistyminen	39
n Sosiaalisen kuntoutuksen ryhmä (aluksi 2 ryhmää)	16
n Liikuntaryhmä	14
n Päihderyhmä	12
n Ravintoryhmä	8
n Työelämävalmennus	9
n Työkokeilu	8
n Työvoimakoulutus	6
n Koulutuksen aloittaminen	2

Vain 11 osallistujaa oli hankkeen ajan kokonaan työttömänä.



Työttömien terveystarkastusten erityispiirteitä verrattuna työssäkäyviin asiakkaisiin

- n **Moniongelmaisuus**
- n **Elintavoista johtuvat terveydelliset ongelmat**
- n **Fyysisessä ja psyykkisessä terveydentilassa enemmän ongelmia**
- n **Osatyökykyisiä on runsaasti (tuki- ja liikuntaelinvaivoja)**
- n **Joukossa paljon ikääntyviä, joilla runsaasti fyysisiä vaivoja, myös sairaseläkkeelle kuuluvia**
- n **Unettomuutta esiintyi paljon, masennusta yli 30 %:lla**
- n **Hoitamattomia verenpaineita, lääkkeitä ei syödä**
- n **Hampaiden hoidon tilanne huono**
- n **Taloudellisten syiden takia esim. lääkkeet, silmälasit ym. jää hankkimatta**



Hankkeen vaikutuksia

- n **Perusterveydentilan, toimintakyvyn ja kokonaistilanteen kartoitus suurelle osalle pitkäaikaistyöttömiä. Monipuolisesti erilaista aineistoa käytettävissä asiakas- ja kehittämistyöhön (asiakaskohtaiset sekä Ikäinstituutin tutkimustulokset).**
- n **Hoitamattomia sairauksia tullut paljon esiin, uusia diagnooseja => jatkohoito, lisätutkimukset, seurannat!**
- n **Saatu tietoa työttömien terveydenhuollon palvelutarpeista => kehitetyn toimintamallin (kts. kaavio) ja uusien toimintojen käyttöönotto työtoiminnan palvelukokonaisuudessa (esim. ryhmät, terveydenhoitajan palvelut).**
- n **Tuonut asiakkaille positiivista aktiivisuutta oman terveydentilan huomioimiseen, asennemuutokseenkin (esim. liikunta, ravinto).**
- n **Tavoitettu monia pitkään työttömänä olleita, joilla on useita työllistymiseen vaikuttavia terveydellisiä rajoitteita. Myös eläkepäätöksiä tullut.**
- n **Erilaisten interventioiden myönteiset vaikutukset mielialaan, sosiaaliin suhteisiin, toimintakykyyn ja elämänhallintaan kokonaisuudessaan.**



Julkaistut raportit ja yhteystiedot

Raportit:

Pitkäaikaistyöttömien terveydenhuollon kehittämishanke Hämeenkyrössä
15.8.2007- 30.4.2009, Loppuraportti (Hämeenkyrön kunta/perusturvapalvelut/Monityö)

Pertti Pohjolainen, Arto Tiihonen, Mika Simonen & Katri Takala: Toimintakyvyn laaja-alainen arviointi ja tuen lähtökohdat, Tutkimus Hämeenkyrön pitkäaikaistyöttömistä. Raportteja 1/2009 (www.ikainstituutti.fi)

Pertti Pohjolainen, Arto Tiihonen, Mika Simonen, Katri Takala & Tommi Sulander: Pitkäaikaistyöttömien terveys, toimintakyky ja elintavat. Hämeenkyrön kehittämishankkeen tuloksia. Raportteja 5/2009 (www.ikainstituutti.fi)

Leini Sinervo (toim.): Pitkäaikaistyöttömien terveyshanke, Kehittämishankkeen loppuraportti ja paikalliset toimintamallit, THL Raportti 23/2009 (www.thl.fi/kirjakauppa)

Peppi Saikku: Terveyspalvelu työllistämisen tukena, Pitkäaikaistyöttömien terveystarkastukset ja -palvelut siirtymätyömarkkinoilla, THL Raportti 22/2009 (www.thl.fi/kirjakauppa)

Yhteystiedot/lisätietoja: Anneli Lastumäki-Pulkkinen, palveluohjaaja vs., Hämeenkyrön kunta/Monityö, anneli.lastumaki-pulkkinen@hameenkyro.fi, p. 050-525 8422

Vanhempi tutkija Pertti Pohjolainen, Ikäinstituutti, pertti.pohjolainen@ikainstituutti.fi